

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, sierpień 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/116/2010

POSTAWY WOBEC ALKOHOLU

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W jednym z ostatnich sondaży¹ badaliśmy postawy wobec alkoholu i kulturę jego spożywania. Interesowały nas, z jednej strony, style picia – co Polacy piją, jak często, gdzie i przy jakich okazjach przeważnie sięgają po alkohol, z drugiej zaś to, ilu dorosłych styka się z problemem patologicznego picia.

PICIE ALKOHOLU

Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol.

* Zadane w 1997 roku pytanie brzmiało: Prawie każdy człowiek czasami ma okazję wypić alkohol. Gdyby Pan(i) miał(a) określić, w jaki sposób korzysta Pan(i) z takich okazji, to co powiedział(a)by Pan(i) o sobie?

** W 1997 roku użyto sformułowania „w dobrym towarzystwie” zamiast „z dobrej okazji”

Pominięto „trudno powiedzieć”

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (242) przeprowadzono w dniach 8 – 14 lipca 2010 roku na liczącej 899 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Na sięganie po alkohol silnie wpływa płeć ankietowanych – pije go przeważająca większość mężczyzn (84%), natomiast wśród kobiet prawie jedną trzecią (30%) stanowią abstynentki. Istotną rolę w tej kwestii odgrywa również wiek. Relatywnie najwięcej pijących alkohol jest wśród najmłodszych respondentów (89%). Wśród badanych, którzy nie ukończyli 55 roku życia, przynajmniej ośmiu na dziesięciu pije alkohol czasem. Odsetek ten jest niższy w grupie osób w wieku 55 – 64 lata (72%), a najniższy – wśród najstarszych ankietowanych (49%).

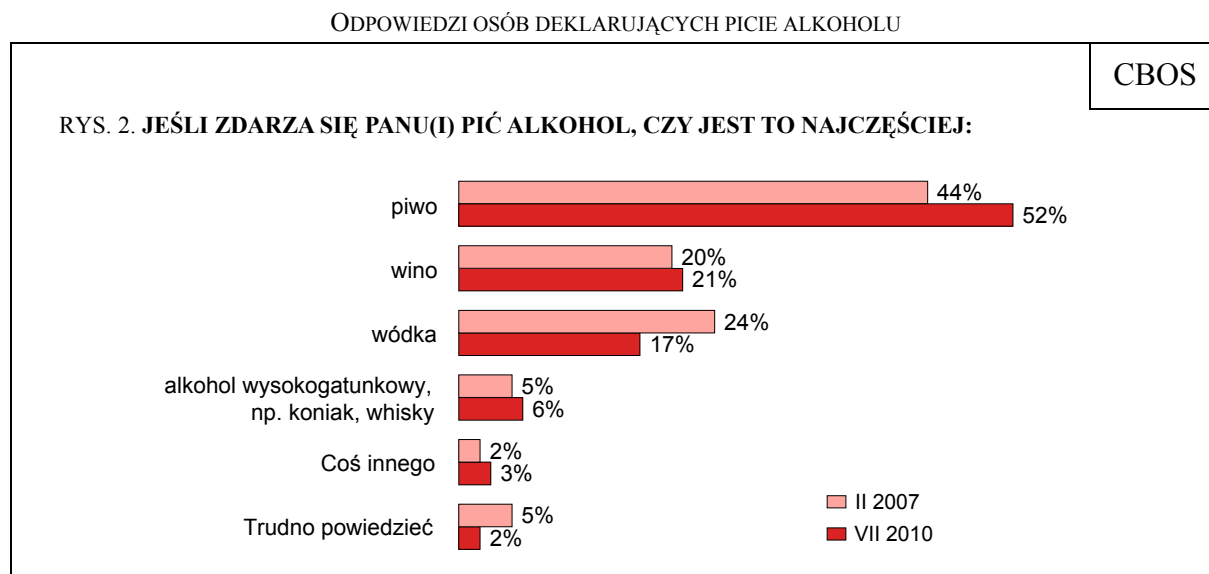
Jeśli uwzględnić te dwie zmienne jednocześnie, okazuje się, że w przypadku mężczyzn wiek nie jest czynnikiem tak silnie jak u kobiet różnicującym picie alkoholu. Wśród młodych mężczyzn jest ono najpowszechniejsze, a z wiekiem staje się nieco rzadsze, choć nawet wśród najstarszych alkohol spożywa blisko trzy czwarte. Na tym tle wyraźnie widać, że starsze respondentki zauważalnie częściej deklarują abstynencję. Można również zauważyć, że niemal we wszystkich kategoriach wiekowych więcej osób spożywających alkohol jest wśród mężczyzn niż kobiet, wyjątek stanowi pokolenie mające 25 – 34 lata, w którym przeważają pijące kobiety.

Tabela 1

Wiek	Osoby deklarujące picie alkoholu	
	mężczyźni	kobiety
	w procentach	
18 – 24 lata	98	79
25 – 34	83	91
35 – 44	90	78
45 – 54	85	77
55 – 64	78	67
65 lat i więcej	73	35

Pozostałe cechy społeczno-demograficzne, które w jakimś stopniu wpływają na sięganie po napoje alkoholowe, to wykształcenie (osoby z wykształceniem podstawowym częściej deklarują abstynencję, jednak może to wynikać w pewnej mierze z wieku – wśród najslabiej wykształconych znaczny odsetek stanowią najstarsi respondenci), a także częsty udział w praktykach religijnych (z podobną uwagą jak wyżej).

Najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo (52% wskazań wśród deklarujących picie alkoholu). W ciągu ostatnich trzech lat jego popularność jeszcze wzrosła. Warto też zaznaczyć, że o ile wino, które należy do relatywnie często spożywanych alkoholi (21%), wskazuje w zasadzie tyle samo osób co trzy lata temu, o tyle popularność wódki w tym okresie wyraźnie zmalała (z 24% do 17%). Nie zmieniła się grupa osób sięgających po alkohole wysokogatunkowe (6%).

Preferencje w wyborze alkoholu zależą od płci i wieku badanych. Piwo jako najczęściej spożywane wskazuje większość mężczyzn deklarujących picie alkoholu (70%) i niespełna jedna trzecia kobiet (30%). Odwrotnie jest w przypadku wina. Cieszy się ono znacznie większą popularnością wśród kobiet (38%) niż mężczyzn (6%). Ponadto popularność piwa maleje wraz z wiekiem ankietowanych. Najstarsi znacznie częściej niż młodsze roczniki wybierają wódkę, a także inne mocne alkohole, takie jak koniak czy whisky.

Piwo jest najpopularniejszym napojem alkoholowym we wszystkich pokoleniach mężczyzn, natomiast w przypadku kobiet tylko w grupie młodszych respondentek (do 34 lat) wskazania na nie przeważają nad tymi, które odnoszą się do wina.

Tabela 2

Wiek	Jeśli zdarza się Panu(i) pić alkohol, czy jest to najczęściej:							
	piwo	wino	wódka	alkohol wysoko- gatunkowy	piwo	wino	wódka	alkohol wysoko- gatunkow y
	wskazania deklarujących picie alkoholu							
	mężczyzn				kobiet			
	w procentach							
18 – 24 lata	86	3	10	0	52	29	12	7
25 – 34	74	7	16	3	44	40	11	4
35 – 44	87	4	4	4	30	44	20	6
45 – 54	68	6	23	3	28	50	16	7
55 – 64	65	10	16	10	22	47	22	10
65 lat i więcej	52	2	32	14	15	29	41	15

Pominięto wskazania odnoszące się do innych alkoholi i „trudno powiedzieć”

Wino relatywnie częściej niż inni preferują mieszkańcy największych aglomeracji oraz osoby z wyższym wykształceniem, a spośród grup zawodowych – przede wszystkim kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla oraz prywatni przedsiębiorcy. Wódkę natomiast zauważalnie częściej niż przeciętnie wybierają rolnicy.

Ankietowanych zapytaliśmy również, jak często piją konkretne rodzaje alkoholu. Z deklaracji wynika, że najczęściej spożywane jest piwo. Ponad jedna trzecia deklarujących picie alkoholu (36%) przynajmniej raz w tygodniu pije piwo, przy czym co dwudziesty (5%) codziennie. Niemal co trzeci (32%) sięga po ten napój od jednego do trzech razy w miesiącu, a mniej więcej co piąty (19%) jeszcze rzadziej. Stosunkowo niewielu jest badanych, którzy piją alkohol, ale nigdy nie sięgają po piwo (12%).

Tabela 3

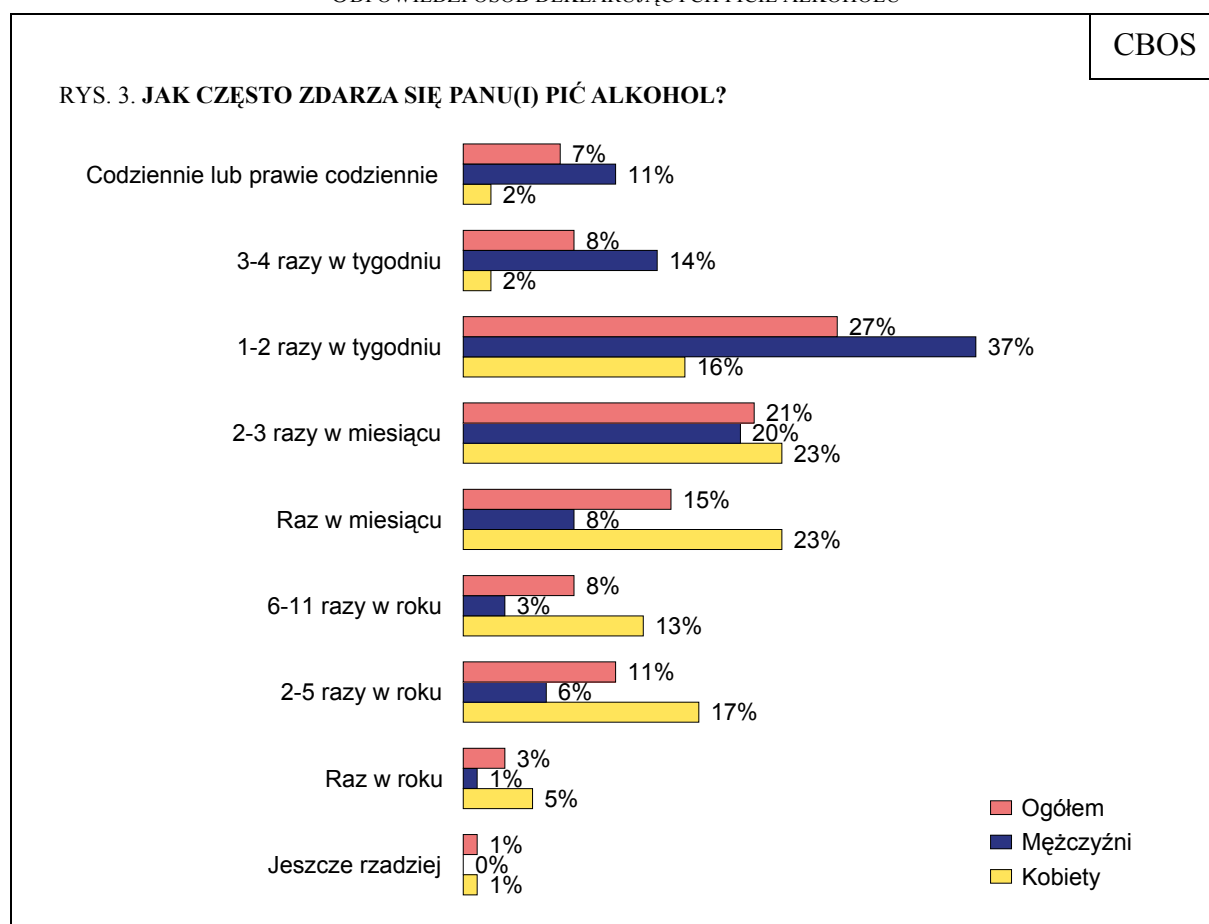
ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

	Jak często zdarza się Panu(i) pić:			
	piwo	wino	wódkę	alkohol wysokogatunkowy
	w procentach			
Codziennie lub prawie codziennie	5	0	1	1
3 – 4 razy w tygodniu	6	1	0	0
1 – 2 razy w tygodniu	25	5	3	1
2 – 3 razy w miesiącu	18	8	10	3
Raz w miesiącu	14	13	18	7
6 – 11 razy w roku	4	6	14	5
2 – 5 razy w roku	7	21	21	12
Raz w roku	7	17	14	26
Jeszcze rzadziej	1	4	3	6
Wcale	12	24	15	40

Przynajmniej raz w miesiącu pije wino co czwarty badany (27%), a wódkę – co trzeci (32%). Wina w ogóle nie pije jedna czwarta (24%), a wódki – jeszcze mniejsza grupa (15%). Najrzadziej spożywane są inne mocne alkohole, takie jak koniak czy whisky. Najwięcej osób (26%) twierdzi, że zdarza im się je pić raz w roku, a 40% stroni od nich całkowicie.

Jeden z wymienionych alkoholi przynajmniej co drugi dzień pije 15% badanych, ponad jedna czwarta (27%) sięga po alkohol 1 – 2 razy w tygodniu, jedna piąta (21%) – 2 – 3 razy w miesiącu, a co siódmy (15%) – nie częściej niż raz w miesiącu. Pozostali (23%) spożywają alkohol jeszcze rzadziej. Częstość picia alkoholu silnie zależy od płci ankietowanych. Przynajmniej raz w tygodniu alkohol pije ponad trzy piąte mężczyzn (62%) i co piąta kobieta (20%). Zależność od wieku jest mniej wyraźna, choć – ogólnie rzecz biorąc – im starsi respondenci, tym rzadziej spożywają alkohol².

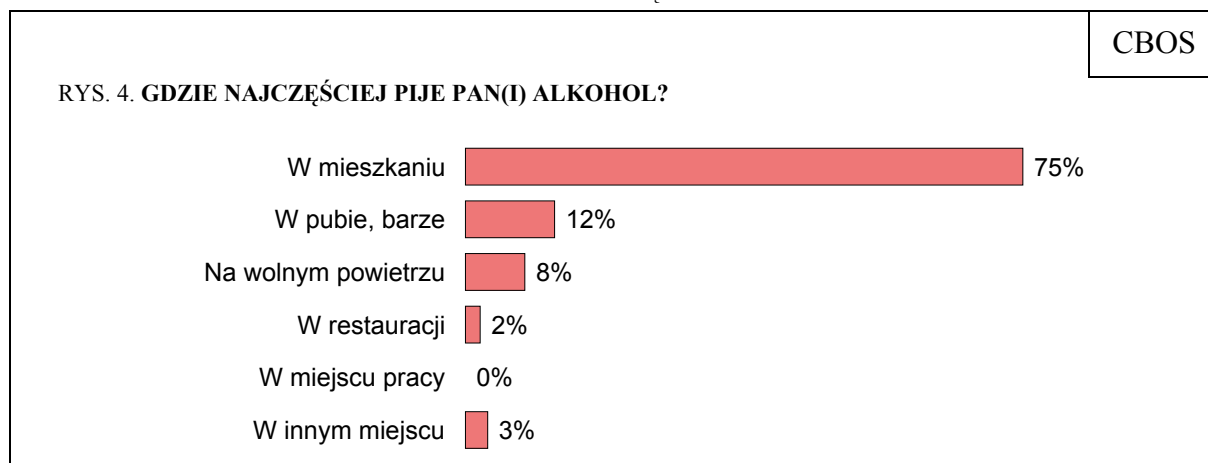
ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

² r Pearsona= -0,15.

Zdecydowana większość deklarujących picie alkoholu (75%) spożywa go najczęściej w domu. Mniej więcej jedna ósma (12%) pije napoje alkoholowe przede wszystkim w barach, pubach, jedynie nieliczni (2%) – w restauracjach. Co dwunastemu respondentowi (8%) najczęściej zdarza się pić alkohol na wolnym powietrzu. Nikt nie zadeklarował, że zazwyczaj robi to w miejscu pracy.

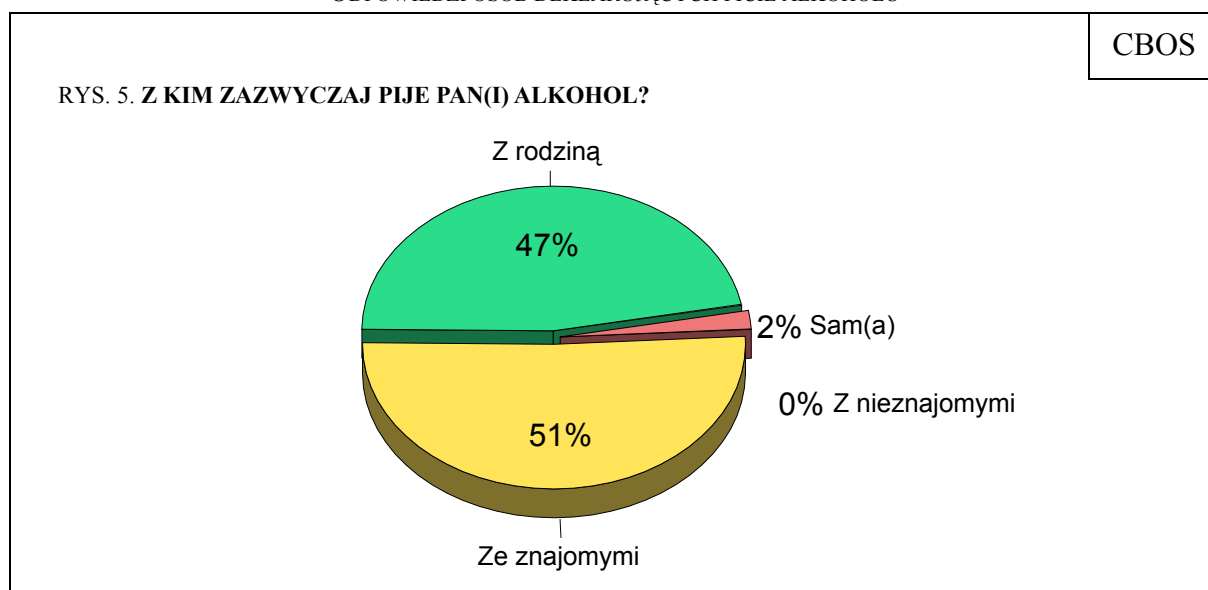
ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

Miejsce spożywania napojów alkoholowych najsilniej zależy od wieku. Im młodszy badani, tym częściej spożywają alkohol poza domem – w pubach, restauracjach i na wolnym powietrzu.

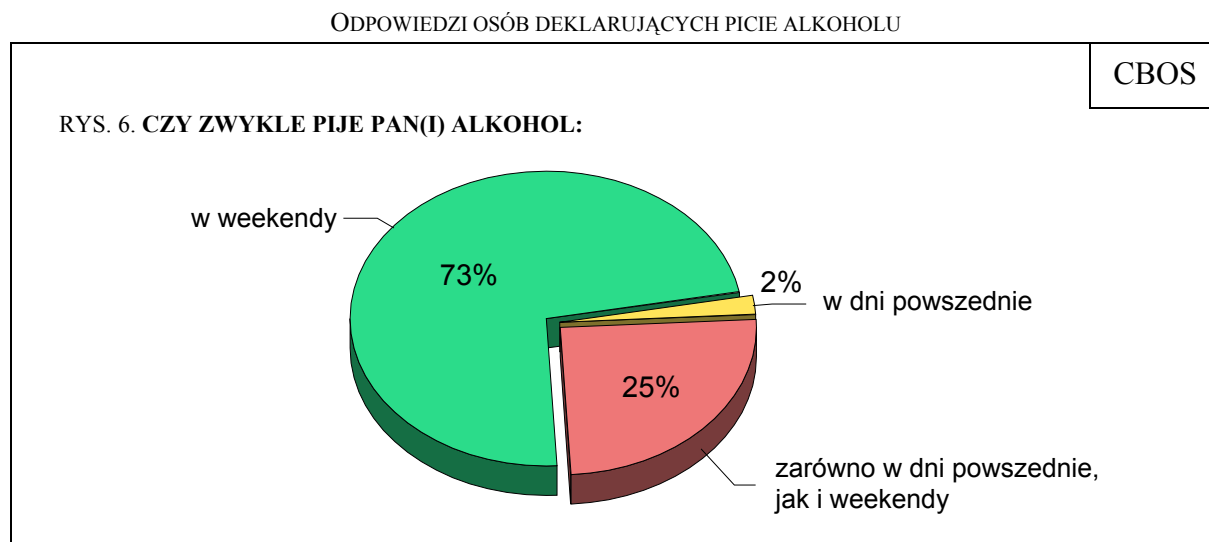
Ci, którzy deklarują, że piją alkohol, spożywają go przeważnie ze znajomymi (51%), nieznacznie rzadziej zaś z rodziną (47%). Nieliczni wskazują, że zazwyczaj piją sami (2%).

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

W samotności relatywnie częściej niż inni piją alkohol najstarsi badani. Wraz z wiekiem wzrasta również popularność jego spożywania w gronie rodziny. Im młodszy respondenci, tym częściej piją alkohol przy okazji spotkań ze znajomymi. Takie wskazania przeważają również wyraźnie wśród osób z wyższym wykształceniem, najlepiej zarabiających. Picie alkoholu ze znajomymi jest bardziej popularne niż z rodziną w takich grupach zawodowych, jak: kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, pracownicy administracyjno-biurowi oraz robotnicy niewykwalifikowani. Odmiennie kształtują się deklaracje wśród rolników, którzy na ogół piją alkohol z rodziną.

Blisko trzy czwarte osób spożywających alkohol (73%) twierdzi, że zwykle pije w weekendy. Jedna czwarta (25%) zazwyczaj spożywa alkohol zarówno w weekendy, jak i w dni powszednie, natomiast nieliczni (2%) – przeważnie w dni powszednie.

Mężczyźni, prawdopodobnie ze względu na to, że ogólnie piją alkohol częściej niż kobiety, częściej również deklarują jego spożywanie zarówno w weekendy, jak i w dni powszednie. Kobiety w zdecydowanej większości ograniczają się do weekendów. Wskazania dotyczące picia alkoholu niezależnie od dnia są relatywnie częstsze w przypadku starszych respondentów. Deklaracje świadczące o picciu alkoholu przeważnie w dni powszednie najczęściej składają prywatni przedsiębiorcy i robotnicy niewykwalifikowani.

Chcieliśmy również sprawdzić, w jakich sytuacjach i przy jakiego typu okazjach pije się w Polsce alkohol. Prawie powszechnie (91% – 93% wskazań wśród osób pijących) alkohol pojawia się w czasie świętowania urodzin, imienin, na spotkaniach towarzyskich ze znajomymi, a także na spotkaniach z rodziną. Blisko dwie trzecie (62%) spożywa alkohol

obchodząc święta i uroczystości religijne. Niemal połowie badanych (46%) zdarza się pić alkohol, by uczcić osiągnięcia związane z pracą lub nauką. Tyle samo osób (46%) przyznaje, że pije alkohol bez specjalnej okazji. Dwie piąte (40%) spożywa alkohol do obiadu bądź kolacji. Co do pozostałych sytuacji – odsetek deklaracji twierdzących jest już zauważalnie niższy. Mniej więcej jednej siódmej (14%) zdarza się pić alkohol w dłuższej podróży, jedna ósma (12%) spożywa alkohol na spotkaniach służbowych, a tyle samo osób (11%) robi to po otrzymaniu wypłaty albo emerytury lub renty.

Tabela 4 ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

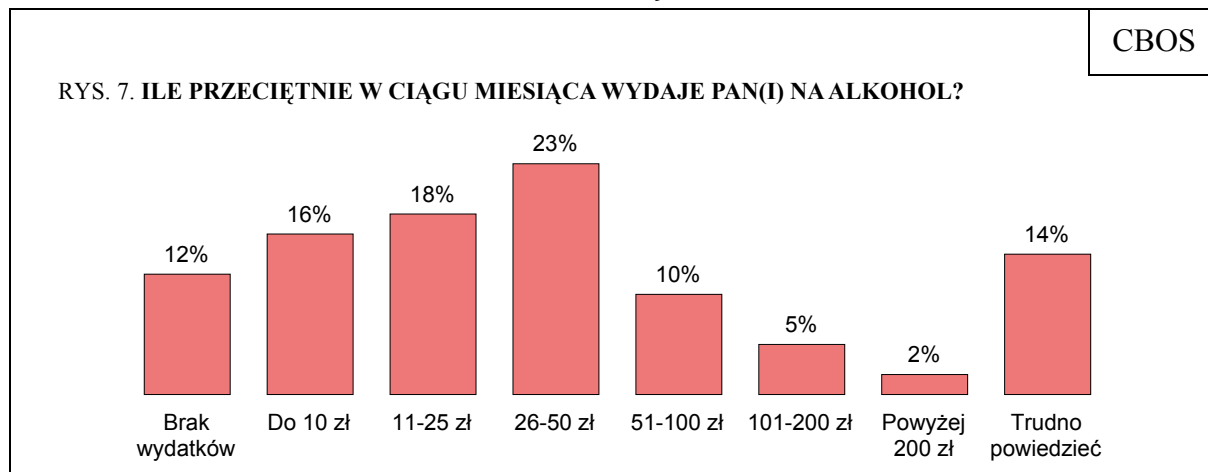
W jakich sytuacjach zdarza się Panu(i) pić alkohol? Czy pije Pan(i) alkohol:	Tak, zawsze lub prawie zawsze	Tak, czasami	Tak, ale rzadko	Nie, nigdy*
	w procentach			
– obchodząc urodziny, imieniny	24	42	26	7
	93			
– na spotkaniach towarzyskich z przyjaciółmi, znajomymi	12	46	34	7
	93			
– na spotkaniach z rodziną	7	42	42	9
	91			
– obchodząc święta, uroczystości religijne	8	26	28	38
	62			
– aby uczcić jakieś osiągnięcia, np. zawodowe lub związane z nauką	7	22	17	54
	46			
– bez specjalnej okazji – kiedy ma Pan(i) ochotę	2	22	23	54
	46			
– do obiadu, kolacji	2	13	25	60
	40			
– w dłuższej podróży	1	5	8	86
	14			
– na spotkaniach służbowych	1	4	7	88
	12			
– w dniu otrzymania wypłaty lub emerytury, renty	1	3	7	89
	11			

* Ta kategoria uwzględnia respondentów, którzy w danej sytuacji nie piją alkoholu, jak i tych, którzy nie bywają w takiej sytuacji

Przeciętne miesięczne wydatki na alkohol wynoszą niespełna 50 zł³. Jedna trzecia pijących (34%) przeznaczą na alkohol nie więcej niż 25 zł, jedna czwarta (23%) – od 26 zł do 50 zł. Jedna dziesiąta (10%) deklaruje wydatki od 51 zł do 100 zł, natomiast co czternasty (7%) – jeszcze wyższe kwoty. Mniej więcej co ósmy pijący alkohol (12%) w ogóle nie wydaje pieniędzy na ten cel.

³ Średnia=49,95; odchylenie standardowe=58,36, mediana=30.

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

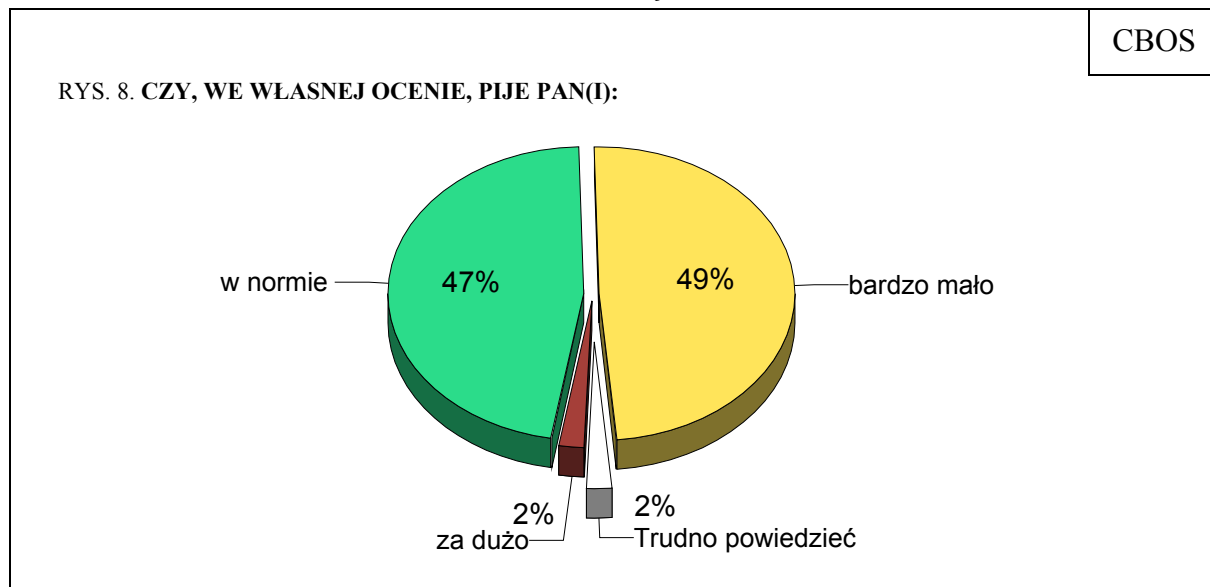

Mężczyźni wydają na alkohol przeciętnie niemal dwukrotnie więcej niż kobiety (miesięcznie 61,68 zł wobec 33,61 zł). Relatywnie więcej niż inne grupy wiekowe wydają na alkohol osoby mające od 25 do 44 lat, natomiast mniej – starsi badani. Wydatki najmłodszych respondentów nie różnią się od średniej dla ogółu. Więcej niż przeciętnie przeznaczają na alkohol najlepiej wykształceni (65,17 zł) i mieszkańcy największych aglomeracji (71,78 zł). Co jednak ciekawe, miesięcznie więcej wydają na alkohol osoby źle oceniające własną sytuację materialną niż dobrze sytuowane (60,19 zł wobec 53,67 zł), najmniej wydają ci, którzy oceniają swój status materialny jako średni (42,95 zł).

UPIJANIE SIĘ I NADUŻYWANIE ALKOHOLU

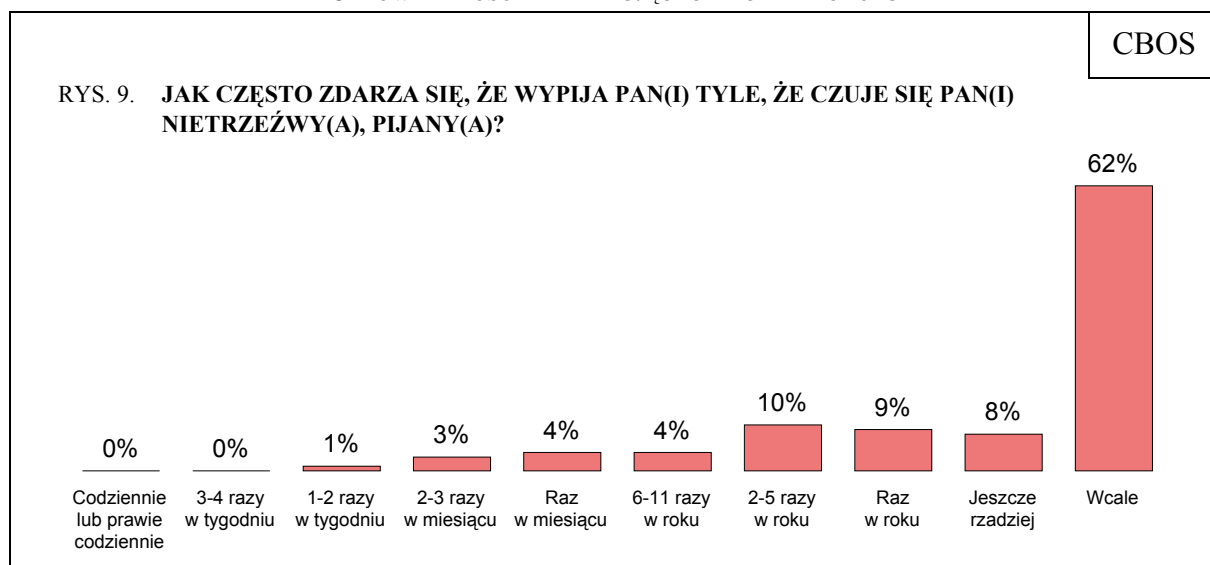
Niemal wszyscy badani spożywający alkohol oceniają, że piją bardzo mało (49%) lub w normie (47%). Tylko nieliczni przyznają, że piją za dużo (2%). Mężczyźni przeważnie twierdzą, że piją w normie (56%), kobiety zaś częściej deklarują, że spożywają bardzo mało alkoholu (61%).

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

Większość pijących alkohol (62%) twierdzi, że nie zdarza im się upić. Co dwunasty (8%) przyznaje, że upija się przynajmniej raz w miesiącu, przy czym połowa z nich – częściej niż raz na miesiąc. Blisko jedna trzecia pijących (31%) deklaruje, że czuje się nietrzeźwa co najmniej raz w roku lub jeszcze rzadziej.

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

Przynajmniej raz w roku upija się 48% pijących alkohol mężczyzn i 12% kobiet. Istotną rolę odgrywa tu również wiek – im starsi są respondenci, tym rzadziej zdarza im się być w stanie nietrzeźwości.

Można zauważyć, że nawet wśród młodszych pokoleń istnieje znaczne zróżnicowanie w tym względzie zależne od płci. Warto zaznaczyć, że wpływ na takie deklaracje może mieć nie tylko faktycznie inny styl spożywania alkoholu przez kobiety niż przez mężczyzn, ale także niechęć kobiet do przyznawania się do upijania, wynikająca z pewnych ograniczeń kulturowych. Ogólnie rzecz biorąc, zdecydowanie mniej akceptowane społecznie jest upijanie się kobiet niż mężczyzn.

Tabela 5

Wiek	Osoby pijące alkohol, którym przynajmniej raz w roku zdarza się upić	
	mężczyźni	kobiety
	w procentach	
18 – 24 lata	63	17
25 – 34	63	23
35 – 44	57	13
45 – 54	37	8
55 – 64	31	3
65 lat i więcej	24	3

Czynnikiem w pewnym stopniu różnicującym sposób spożywania alkoholu jest wykształcenie. Upicie się przynajmniej raz w roku częściej niż inni deklarują osoby mające wyższe wykształcenie (41%). Można również zauważyć, że do upicia się wyraźnie rzadziej niż pozostali przyznają się ci, którzy określają swoją sytuację materialną jako złą.

Ankietowanych poprosiliśmy o ustosunkowanie się do dziewięciu sytuacji, z których część można uznać za symptomy problemów alkoholowych. Są to kwestie drażliwe, należy więc mieć na uwadze duży stopień deklaratywności uzyskanych wyników.

Mniej więcej co szóstemu pijącemu alkohol (16%) przynajmniej raz w życiu zdarzyło się, że nie pamiętał tego, co robił po wypiciu alkoholu. Jedna siódma (14%) miała poczucie, że powinna ograniczyć spożywanie alkoholu. Takiej samej liczbie osób zdarzyło się usłyszeć uwagi i krytykę za picie alkoholu (14%) oraz mieć wyrzuty sumienia lub wstydzić się z tego powodu (14%). Jedna dziewiąta (11%) przyznaje, że po alkoholu kłóciła się z bliskimi. Twierdzących odpowiedzi na pozostałe pytania udzielano już zauważalnie rzadziej. Co dwudziesty respondent z tej grupy (5%) twierdzi, że zdarzyło mu się pić alkohol zaraz po przebudzeniu, przy czym większość robiła to częściej niż raz. Tyle samo osób twierdzi, że z powodu alkoholu nie wykonało jakichś obowiązków. Zupełnie sporadycznie deklarowano kłopoty z prawem lub problemy w pracy, których źródłem było picie alkoholu (odpowiednio: 3% i 2%).

Tabela 6

WSKAZANIA OSÓB DEKLARUJĄCYCH PICIE ALKOHOLU

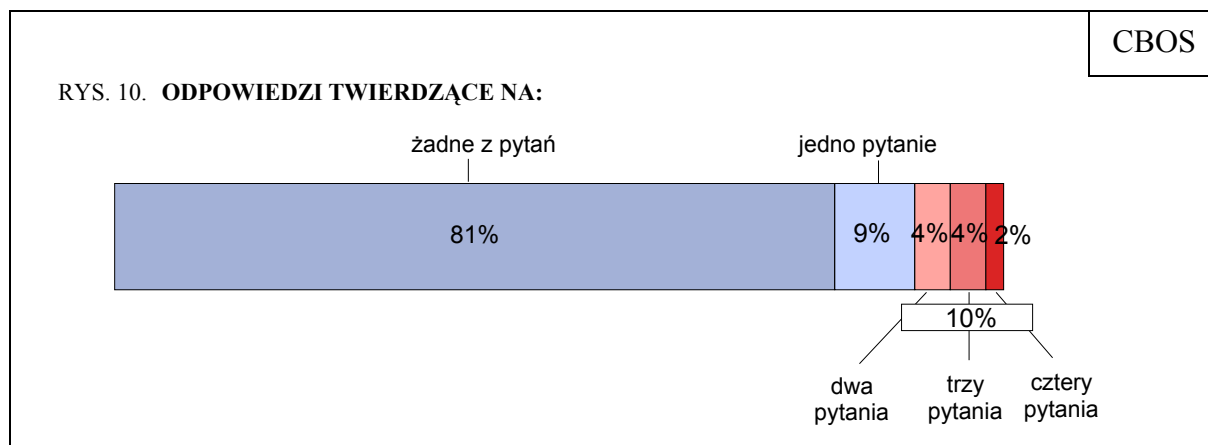
Czy kiedykolwiek zdarzyło się, że:	Tak, wiele razy	Tak, kilka razy	Tak, raz	Nie
	w procentach			
– nie pamiętał(a) Pan(i) tego, co Pan(i) robił(a) po wypiciu alkoholu	1	9	6	84
	16			
– miał(a) Pan(i) poczucie, że powinien/powinna Pan(i) ograniczyć picie alkoholu	2	9	3	86
	14			
– ktoś zwracał Panu(i) uwagę, krytykował Pana(ią) za to, że Pan(i) pije	2	9	3	86
	14			
– miał(a) Pan(i) wyrzuty sumienia lub wstydział(a) się z powodu picia alkoholu	2	7	5	86
	14			
– z powodu picia przez Pana(ią) alkoholu kłócił(a) się Pan(i) z rodziną, bliskimi	1	6	4	89
	11			
– pił(a) Pan(i) alkohol rano, tuż po przebudzeniu	0	4	1	95
	5			
– z powodu alkoholu nie wykonał(a) Pan(i) jakichś obowiązków	0	3	2	95
	5			
– z powodu picia przez Pana(ią) alkoholu miał(a) Pan(i) kłopoty z prawem	0	0	3	97
	3			
– z powodu picia przez Pana(ią) alkoholu miał(a) Pan(i) kłopoty w pracy	0	1	1	98
	2			

Pominięto „trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Do identyfikacji problemów alkoholowych służyć może test przesiewowy CAGE oparty na czterech z dziewięciu wyżej przedstawionych pytań⁴. Odpowiedź twierdząca na przynajmniej dwa z nich może być symptomem uzależnienia. Należy jednak zastrzec, że właściwa diagnoza problemu jest znacznie bardziej złożona. W naszym badaniu posługiwaliśmy się pewnymi uproszczeniami mającymi na celu określenie w przybliżeniu liczby osób, których może dotyczyć problem patologicznego picia. Ponadto formuła pytania nie ogranicza zakresu czasowego, nie sposób więc określić, czy problemy z nadużywaniem alkoholu są w przypadku danego respondenta aktualne czy też należą do przeszłości.

Zdecydowana większość deklarujących picie alkoholu (81%) nie doświadczyła żadnej z wymienionych sytuacji, co jedenasty (9%) odpowiedział twierdząco na jedno z czterech pytań, a co dziesiąty (10%) – na dwa lub więcej, w tym 2% na wszystkie.

⁴ Test obejmował cztery pytania: czy kiedykolwiek zdarzyło się, że miał(a) Pan(i) poczucie, że powinien/powinna Pan(i) ograniczyć picie alkoholu; ktoś zwracał Panu(i) uwagę, krytykował Pana(ią) za to, że Pan(i) pije; miał(a) Pan(i) wyrzuty sumienia lub wstydział(a) się z powodu picia alkoholu; pił(a) Pan(i) alkohol rano, tuż po przebudzeniu.

Różnice między deklaracjami kobiet i mężczyzn są w tym względzie ogromne. Przynajmniej na dwa pytania odpowiedziało twierdząco 19% mężczyzn oraz 2% kobiet, a na jedno – 14% mężczyzn i 4% kobiet. Zależność występowania symptomów nadużywania alkoholu od wieku warto rozpatrywać uwzględniając jednocześnie płeć respondentów. Wydaje się, że w przypadku mężczyzn wpływ wieku nie odgrywa dużej roli. Stosunkowo najwięcej deklaracji mogących świadczyć o problemie z alkoholem odnotowujemy wśród młodych mężczyzn (w wieku 25 – 34 lata). Jeśli chodzi o kobiety, liczba takich deklaracji wyraźnie maleje wraz z wiekiem. Występowanie u nich przynajmniej dwóch symptomów patologicznego picia obserwujemy właściwie tylko wśród tych, które nie ukończyły 45 lat; wśród starszych kobiet takie wskazania są sporadyczne. Różnice związane z wiekiem należy traktować ostrożnie, ponieważ pytania zawierały formułę „kiedykolwiek”, a więc nie wiemy, ile lat mieli respondenci, kiedy doświadczali poszczególnych sytuacji.

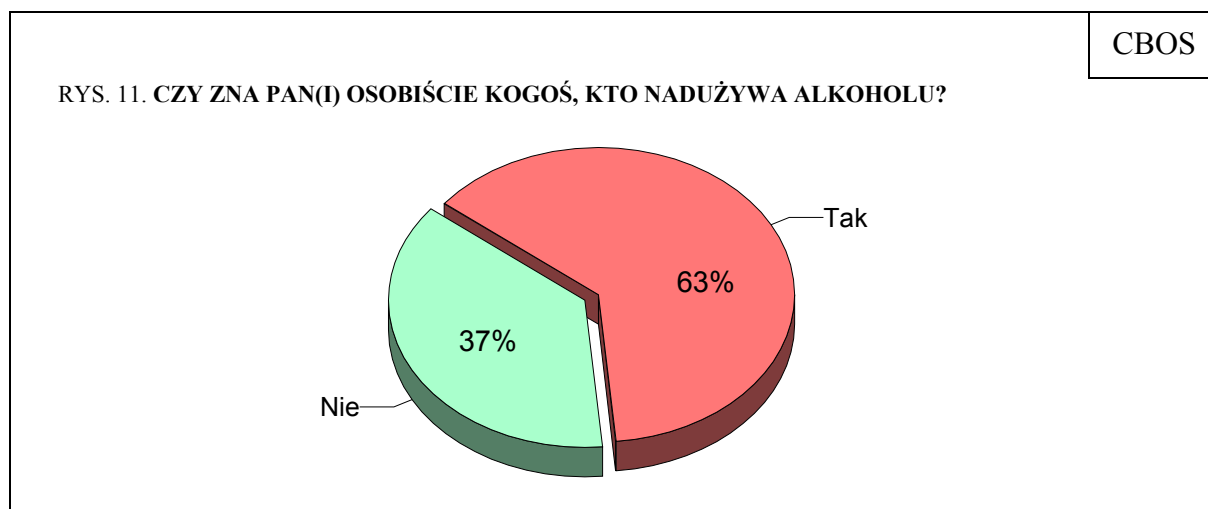
Tabela 7

Wiek	Liczba odpowiedzi twierdzących w teście CAGE					
	0	1	2 i więcej	0	1	2 i więcej
	mężczyźni			kobiety		
	w procentach					
18 – 24 lata	58	20	22	89	7	4
25 – 34	68	6	26	91	4	5
35 – 44	61	23	16	90	6	4
45 – 54	70	15	15	96	3	1
55 – 64	72	10	18	98	1	1
65 lat i więcej	67	13	20	97	3	0

Twierdząco na przynajmniej dwa pytania relatywnie najczęściej odpowiadali ankietowani mający wyższe wykształcenie (18%), rzadziej – respondenci z wykształceniem średnim (7%), zasadniczym zawodowym (12%) czy podstawowym (9%).

NADUŻYWANIE ALKOHOLU W OTOCZENIU RESPONDENTÓW

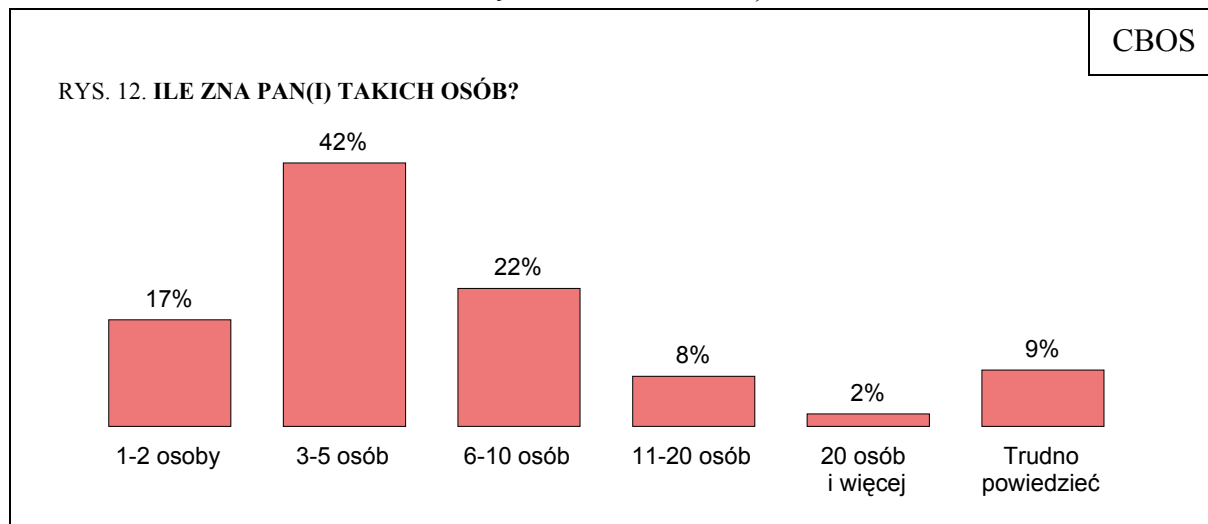
Większość Polaków (63%) zna osobiście kogoś, kto – ich zdaniem – nadużywa alkoholu.

Znajomość osoby nadużywającej alkoholu relatywnie najczęściej deklarują mężczyźni, badani w wieku 35 – 54 lata (wyraźnie rzadziej najstarsi), mieszkańcy wsi (rzadziej dużych miast), respondenci z wyższym wykształceniem, gorzej sytuowani, a w grupach społeczno-zawodowych – technicy i średni personel, robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani, prywatni przedsiębiorcy, kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, spośród biernych zawodowo zaś osoby zajmujące się domem. Trzeba zaznaczyć, że twierdzące odpowiedzi na to pytanie zależą nie tylko od faktycznej obecności osób nadużywających alkoholu w otoczeniu respondenta, ale również od percepcji i wrażliwości na problem.

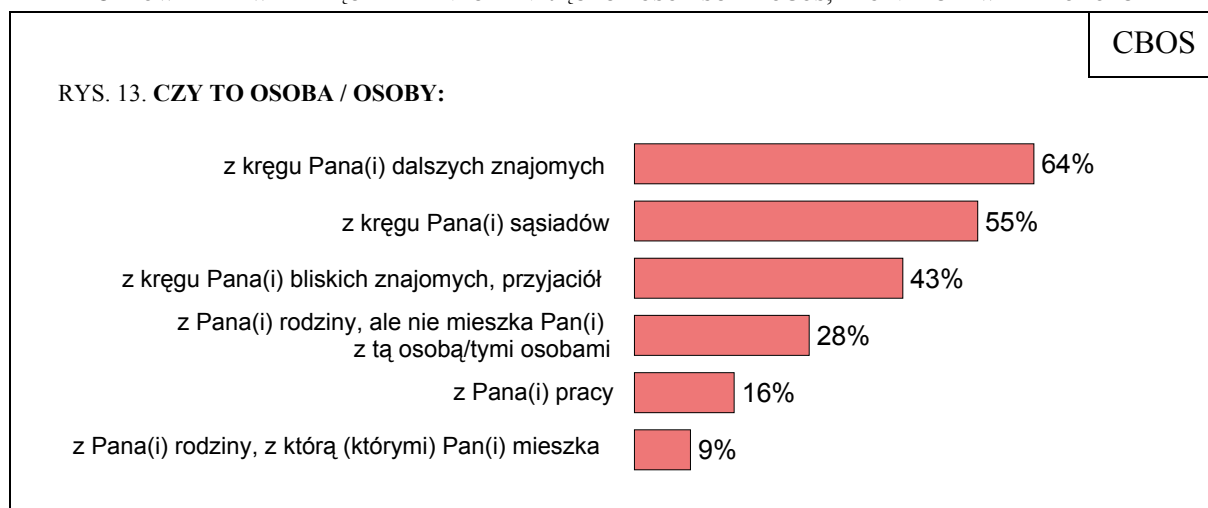
Trzy piąte badanych (59%) zna nie więcej niż pięć osób nadużywających alkoholu, przy czym ponad dwie piąte (42%) – od trzech do pięciu, pozostali zaś (17%) mniej. W otoczeniu ponad jednej piątej dorosłych (22%) jest od sześciu do dziesięciu osób nadużywających alkoholu. Co dziesiąty zna ich jeszcze więcej.

ODPOWIEDZI BADANYCH ZNAJĄCYCH OSOBIŚCIE KOGOŚ, KTO NADUŻYWA ALKOHOLU

Nadużywający alkoholu to – jak wynika z deklaracji – najczęściej osoby z kręgu dalszych znajomych respondenta (64%), nieco rzadziej sąsiedzi (55%) albo bliscy znajomi, przyjaciele (43%). Ponad jedna trzecia (37%) ma kogoś takiego w rodzinie, przy czym co jedenasty (9%) mieszka z tą osobą. Jedna szóstka (16%, czyli 26% pracujących) wskazuje, że jest to ktoś z ich pracy.

ODPOWIEDZI TWIERDZĄCE BADANYCH ZNAJĄCYCH OSOBIŚCIE KOGOŚ, KTO NADUŻYWA ALKOHOLU

Znajomość osób nadużywających alkoholu różnicuje płeć badanych. Kobiety częściej niż mężczyźni deklarują, że mają taką osobę w rodzinie i wspólnie z nią mieszkają (11% wobec 6%), częściej też twierdzą, że mają takie osoby w rodzinie, ale nie są to domownicy (36% wobec 23%). Mężczyźni natomiast częściej niż kobiety identyfikują takie osoby w pracy (23% wobec 9%), jak również wśród znajomych bliższych (48% wobec 38%) i

dalszych (73% wobec 56%). Osobę nadużywającą alkoholu znają z pracy przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani (46%) i wykwalifikowani (32%).

Większość dorosłych Polaków pije alkohol. Abstynentami są nieliczni, jednak w ciągu ostatnich lat ich liczba wzrasta. Najpopularniejszym napojem alkoholowym jest piwo, spada natomiast popularność wódki. Spożywanie alkoholu, jak również to, jaki jego rodzaj i jak często się pije, zależy głównie od dwóch czynników – płci i wieku. Polacy spożywają alkohol przede wszystkim w domach, najczęściej przy okazji spotkań z rodziną lub znajomymi, obchodzenia urodzin, imienin, a także świąt religijnych, rzadziej do codziennego posiłku – obiadu lub kolacji.

Mniej więcej co trzynasty respondent niestroniący od alkoholu przynajmniej raz w miesiącu się upija. Co prawda znikomy odsetek osób spożywających alkohol przyznaje, że pije za dużo, jednak u co dziesiątego pojawiają się symptomy uzależnienia. Niemal jedna dziesiąta dorosłych (przeważnie kobiet) deklaruje, że osoba z najbliższej zamieszkującej razem rodziny nadużywa alkoholu.

Opracował
Michał FELIKSIAK

A N E K S

Tabela 1

		Prawie każdy człowiek ma czasami okazję wypić alkohol. W jaki sposób postępuje Pan(i) przy takich okazjach?							Liczba osób
		Nie omijam takich okazji	Lubię wypić alkohol z dobrej okazji, zdarza mi się to dość często	Lubię wypić alkohol z dobrej okazji, ale nie zdarza mi się to często	Unikam takich okazji	Nigdy nie biorę alkoholu do ust	Jest jeszcze inaczej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		4	7	50	15	22	2	0	894
Płeć	Mężczyźni	6	10	55	13	13	3		422
	Kobiety	2	4	46	17	30	1	0	471
Wiek	18-24 lata	4	9	55	20	10	1		121
	25-34	5	12	59	11	12	1		160
	35-44	4	9	55	16	11	5		137
	45-54	3	6	59	13	18	1		162
	55-64	5	4	47	16	26	3		148
	65 lat i więcej	3	3	29	14	49	2	1	166
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	5	48	18	23	2		344
	Miasto do 20 tys.	4	8	46	13	28		1	117
	20-100 tys.	1	6	59	16	15	2		168
	101-500 tys.	9	9	49	11	19	3		145
	501 tys. i więcej mieszk.	1	11	50	9	23	6		118
Wykształcenie	Podstawowe	2	7	37	13	37	2	0	225
	Zasadnicze zawodowe	5	9	51	17	18	1		228
	Średnie	5	4	54	17	17	2		306
	Wyższe	4	10	61	9	12	4		135
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	14	56	6	13	7		64
	Średni personel, technicy	3	8	70	11	6	2		29
	Pracownicy adm.-biurowi	3	4	66	15	12			57
	Pracownicy usług	8	12	55	8	17			68
	Robotnicy wykwalifikowani	6	5	58	17	12	1		107
	Robotnicy niewykwalifik.	3	15	45	18	16	3		50
	Rolnicy		2	38	33	27			48
	Pracujący na własny rach.		3	77	8	8	4		36
Bierni zawodowo	Renciści	3	5	48	11	29	4		62
	Emeryci	4	4	33	15	41	3	1	201
	Uczniowie i studenci	4	5	59	18	14			70
	Bezrobotni	4	15	49	16	13	3		50
	Gospodynie domowe i inni	3	9	47	15	24	2		51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	6	58	11	17	2		125
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	13	53	15	9	6		82
	sekt. prywat. poza rolnict.	5	8	63	14	9	1		195
	prywatnym gosp. rolnym	1	6	36	30	27			48
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	2	4	55	17	19	2		144
	501-750	2	10	52	16	18	3		127
	751-1000	7	6	43	19	23	1	1	169
	1001-1500	2	7	48	15	25	2		149
	Powyżej 1500 zł	5	14	59	3	17	3		131
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	12	38	13	27	4		133
	Średnie	2	6	49	17	24	2	0	408
	Dobre	5	7	56	13	17	2		353
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	2	32	21	41	2		39
	Raz w tygodniu	4	3	50	17	24	3	0	413
	1-2 razy w miesiącu	2	7	58	14	18	1		132
	Kilka razy w roku	5	11	53	13	16	2		203
	W ogóle nie uczestniczy	5	19	42	10	23	1		106
Poglądy polityczne	Lewica	6	13	51	12	16	2		163
	Centrum	2	5	55	15	20	2	0	296
	Prawica	5	5	52	14	22	3		266
	Trudno powiedzieć	3	8	38	17	31	2		168

Tabela 2

		Jeśli zdarza się Panu(i) pić alkohol, czy jest to najczęściej:						Liczba osób
		piwo	wino	wódka	alkohol wysoko- gatunkowy, np. koniak whisky	Coś innego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		52	21	17	6	3	2	699
Płeć	Mężczyźni	70	6	16	5	2	2	369
	Kobiety	30	38	18	7	5	2	330
Wiek	18-24 lata	67	13	10	3	3	4	109
	25-34	57	23	13	4	1	1	141
	35-44	60	20	11	5	2	1	122
	45-54	46	25	18	5	6	1	133
	55-64	40	26	18	9	4	3	110
	65 lat i więcej	33	14	34	12	4	3	85
Miejsce zamieszkania	Wieś	56	19	16	4	3	2	264
	Miasto do 20 tys.	53	17	20	8		3	85
	20-100 tys.	55	20	13	5	3	2	142
	101-500 tys.	51	18	18	8	4	2	118
	501 tys. i więcej mieszk.	34	33	17	7	7	2	91
Wykształcenie	Podstawowe	56	13	18	3	4	6	141
	Zasadnicze zawodowe	62	14	17	4	1	2	186
	Średnie	47	25	18	6	5	1	253
	Wyższe	40	32	12	13	3		119
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	42	14	11			56
	Średni personel, technicy	58	17	16	8			28
	Pracownicy adm.-biurowi	46	27	14	9	4		50
	Pracownicy usług	55	19	18		9		56
	Robotnicy wykwalifikowani	75	13	9	2		1	95
	Robotnicy niewykwalifik.	67	10	19	3			42
	Rolnicy	48	17	27	5	3		35
Pracujący na własny rach.	28	36	23	8	5		34	
Bierni zawodowo	Renciści	45	12	23	13	3	4	44
	Emeryci	34	21	23	12	5	4	117
	Uczniowie i studenci	58	19	9		8	7	60
	Bezrobotni	71	11	13	2		3	44
	Gospodynie domowe i inni	53	32	9	2	2	3	39
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	44	27	19	8	2		105
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	60	23	15	2			75
	sekt. pryw. poza rolnict.	59	21	12	4	3	1	177
	prywatnym gosp. rolnym	53	17	23	5	3		36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	68	12	13	3	3	2	117
	501-750	53	24	16	1		6	104
	751-1000	50	15	21	9	3	2	129
	1001-1500	45	26	16	9	3	1	112
	Powyżej 1500 zł	45	27	16	9	1		109
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	14	18	4	3	3	98
	Średnie	52	19	18	6	3	2	308
	Dobre	48	25	15	7	3	2	294
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	26	22	11			23
	Raz w tygodniu	45	25	16	7	4	2	314
	1-2 razy w miesiącu	58	16	19	4	3	1	109
	Kilka razy w roku	56	20	17	5	1	2	171
	W ogóle nie uczestniczy	60	14	13	6	5	3	82
Poglądy polityczne	Lewica	57	15	23	4	2		138
	Centrum	51	22	16	5	3	3	237
	Prawica	52	23	11	8	4	2	209
	Trudno powiedzieć	46	22	20	6	3	3	115

Tabela 3

		Gdzie najczęściej pije Pan(i) alkohol?						Liczba osób
		W mieszkaniu	W restauracji	W pubie, barze	W miejscu pracy	Na wolnym powietrzu	W innym miejscu	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		75	2	12	0	8	3	690
Płeć	Mężczyźni	75	1	12	0	9	2	368
	Kobiety	75	2	12		6	5	322
Wiek	18-24 lata	42	4	32		12	9	105
	25-34	62	3	21		11	3	141
	35-44	83	1	10		6	1	121
	45-54	85	1	3		8	3	133
	55-64	89	2	1	1	5	2	108
	65 lat i więcej	93	1			3	3	81
Miejsce zamieszkania	Wieś	79	1	6		9	5	261
	Miasto do 20 tys.	73	3	9		12	3	83
	20-100 tys.	71	2	19		6	2	141
	101-500 tys.	76	2	14		6	2	117
	501 tys. i więcej mieszk.	69	3	15	1	7	5	88
Wykształcenie	Podstawowe	77	2	8		10	4	134
	Zasadnicze zawodowe	81	1	8		8	2	187
	Średnie	71	3	14	0	7	4	251
	Wyższe	71	1	17		7	4	118
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	66	2	16	2	8	6	55
	Średni personel, technicy	62	3	22		10	4	28
	Pracownicy adm.-biurowi	82		15		3		50
	Pracownicy usług	80	2	8		3	7	56
	Robotnicy wykwalifikowani	71	3	12		9	5	95
	Robotnicy niewykwalifik.	72		17		8	2	42
	Rolnicy	85				12	3	35
	Pracujący na własny rach.	87	5	5		4		34
Bierni zawodowo	Renciści	91				6	3	44
	Emeryci	93	2			3	1	113
	Uczniowie i studenci	35	2	41		16	7	57
	Bezrobotni	63	5	14		14	4	43
	Gospodynie domowe i inni	76		10		11	3	39
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	69	3	13	1	11	3	105
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	79		10		4	7	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	72	3	16		6	3	177
	prywatnym gosp. rolnym	88				9	3	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	75		9		13	3	117
	501-750	81	2	8		6	2	103
	751-1000	73	2	13		7	4	126
	1001-1500	81	3	10		3	3	113
	Powyżej 1500 zł	72	3	15	1	6	3	108
Ocena własnych war. mater.	Złe	73		8		15	4	95
	Średnie	78	1	12	0	6	2	304
	Dobre	72	3	13		7	5	291
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	91		4			4	23
	Raz w tygodniu	82	1	7		6	4	311
	1-2 razy w miesiącu	72	5	12		6	5	105
	Kilka razy w roku	64	1	19	1	13	3	168
	W ogóle nie uczestniczy	71	4	17		8		82
Poglądy polityczne	Lewica	77	2	11		9	1	137
	Centrum	71	3	12	0	9	5	231
	Prawica	81	1	9		5	4	206
	Trudno powiedzieć	71	2	16		9	2	116

Tabela 4

		Z kim zazwyczaj pije Pan(i) alkohol?				Liczba osób
		Sam(a)	Z rodziną	Ze znajomymi	Z nieznajomymi	
		%	%	%	%	
Ogółem		2	47	51	0	692
Płeć	Mężczyźni	4	39	57	0	368
	Kobiety	0	56	44	0	324
Wiek	18-24 lata	1	18	80	1	107
	25-34	2	32	66		141
	35-44	3	45	52		121
	45-54	1	59	40		133
	55-64	3	58	38		108
	65 lat i więcej	6	75	17	1	81
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	52	44	0	263
	Miasto do 20 tys.	3	39	58		83
	20-100 tys.	2	45	54		141
	101-500 tys.	2	44	55		116
	501 tys. i więcej mieszk.		43	55	1	89
Wykształcenie	Podstawowe	4	54	42		136
	Zasadnicze zawodowe	3	49	48	1	187
	Średnie	1	47	51	0	251
	Wyższe	2	34	64		118
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	23	76		55
	Średni personel, technicy		52	48		28
	Pracownicy adm.-biurowi		34	66		50
	Pracownicy usług	2	51	47		56
	Robotnicy wykwalifikowani	4	43	53		94
	Robotnicy niewykwalifik.	2	40	58		42
	Rolnicy	6	68	25		35
	Pracujący na własny rach.	2	50	48		34
Bierni zawodowo	Renciści		61	39		44
	Emeryci	5	69	25	1	114
	Uczniowie i studenci		18	80	2	59
	Bezrobotni	3	43	55		43
	Gospodynie domowe i inni		45	55		39
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	42	57		103
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		41	59		75
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	38	58	1	177
	prywatnym gosp. rolnym	8	59	32		36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	3	49	48		117
	501-750	2	56	41		103
	751-1000	3	43	55		126
	1001-1500	3	50	46	1	113
	Powyżej 1500 zł	2	35	62	1	107
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	45	51		95
	Średnie	2	50	48		305
	Dobre	2	43	54	1	291
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		77	23		23
	Raz w tygodniu	2	57	42		311
	1-2 razy w miesiącu	3	41	55	1	107
	Kilka razy w roku	2	36	62		168
	W ogóle nie uczestniczy	4	29	66	1	82
Poglądy polityczne	Lewica	2	45	54		136
	Centrum	4	44	52	0	232
	Prawica	2	47	51	1	207
	Trudno powiedzieć	1	54	45		116

Tabela 5

		Czy zwykle pije Pan(i) alkohol:			Liczba osób
		w dni powszednie	w weekendy	zarówno w dni powszednie, jak i weekendy	
		%	%	%	
Ogółem		2	73	25	680
Płeć	Mężczyźni	3	67	30	364
	Kobiety	1	80	18	316
Wiek	18-24 lata	1	81	18	105
	25-34	1	78	21	139
	35-44	3	74	23	122
	45-54	3	77	20	130
	55-64	2	68	30	107
	65 lat i więcej	3	56	41	77
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	73	24	257
	Miasto do 20 tys.		78	22	80
	20-100 tys.	3	74	23	139
	101-500 tys.	1	68	31	116
	501 tys. i więcej mieszk.	1	76	22	88
Wykształcenie	Podstawowe	3	66	31	130
	Zasadnicze zawodowe	2	72	26	185
	Średnie	3	76	21	247
	Wyższe	1	77	22	118
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	81	17	56
	Średni personel, technicy	3	80	17	27
	Pracownicy adm.-biurowi	2	87	11	50
	Pracownicy usług	1	70	29	56
	Robotnicy wykwalifikowani	2	74	24	93
	Robotnicy niewykwalifik.	5	76	19	42
	Rolnicy		83	17	35
Pracujący na własny rach.	8	80	12	34	
Bierni zawodowo	Renciści	4	63	33	41
	Emeryci	2	59	40	110
	Uczniowie i studenci		73	27	56
	Bezrobotni	2	74	25	42
	Gospodynie domowe i inni		79	21	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	74	23	103
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	82	17	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	78	19	177
	prywatnym gosp. rolnym	4	78	18	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	2	75	22	116
	501-750	2	73	25	102
	751-1000	3	69	27	122
	1001-1500	2	78	20	111
	Powyżej 1500 zł	1	69	30	108
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	68	28	94
	Średnie	1	73	25	300
	Dobre	2	75	23	287
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	81	15	23
	Raz w tygodniu	2	76	22	303
	1-2 razy w miesiącu	2	75	23	106
	Kilka razy w roku	2	71	27	168
	W ogóle nie uczestniczy	2	65	33	80
Poglądy polityczne	Lewica	2	66	32	135
	Centrum	3	72	25	230
	Prawica	2	77	20	203
	Trudno powiedzieć	1	77	22	112

Tabela 6

		Czy zna Pan(i) osobiście kogoś, kto nadużywa alkoholu?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		63	37	888
Płeć	Mężczyźni	67	33	421
	Kobiety	60	40	468
Wiek	18-24 lata	57	43	121
	25-34	66	34	163
	35-44	73	27	136
	45-54	71	29	159
	55-64	67	33	145
	65 lat i więcej	46	54	163
Miejsce zamieszkania	Wieś	68	32	339
	Miasto do 20 tys.	62	38	117
	20-100 tys.	65	35	168
	101-500 tys.	56	44	144
	501 tys. i więcej mieszk.	57	43	120
Wykształcenie	Podstawowe	60	40	226
	Zasadnicze zawodowe	63	37	226
	Średnie	64	36	303
	Wyższe	68	32	134
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	71	29	64
	Średni personel, technicy	80	20	29
	Pracownicy adm.-biurowi	60	40	60
	Pracownicy usług	62	38	68
	Robotnicy wykwalifikowani	71	29	108
	Robotnicy niewykwalifik.	79	21	49
	Rolnicy	54	46	47
Pracujący na własny rach.	80	20	36	
Bierni zawodowo	Renciści	63	37	59
	Emeryci	54	46	197
	Uczniowie i studenci	50	50	70
	Bezrobotni	62	38	49
	Gospodynie domowe i inni	72	28	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	39	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	69	31	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	77	23	193
	prywatnym gosp. rolnym	65	35	47
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	70	30	143
	501-750	68	32	125
	751-1000	63	37	168
	1001-1500	61	39	148
	Powyżej 1500 zł	68	32	131
Ocena własnych war. mater.	Złe	68	32	131
	Średnie	63	37	405
	Dobre	62	38	352
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	43	39
	Raz w tygodniu	61	39	407
	1-2 razy w miesiącu	66	34	131
	Kilka razy w roku	65	35	204
	W ogóle nie uczestniczy	67	33	108
Poglądy polityczne	Lewica	68	32	161
	Centrum	65	35	293
	Prawica	64	36	265
	Trudno powiedzieć	56	44	169